

N. S. A DALŠÍ

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

21. prosince 2011 *

Ve spojených věcech C-411/10 a C-493/10,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutím Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Spojené království) ze dne 12. července 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 18. srpna 2010, a rozhodnutím High Court of Ireland (Irsko) ze dne 11. října 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 15. října 2010, v řízeních

N. S. (C-411/10)

proti

Secretary of State for the Home Department

a

M. E. (C-493/10),

A. S. M.,

* Jednací jazyk: angličtina.

M. T.,

K. P.,

E. H.

proti

Refugee Applications Commissioner,

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

za přítomnosti:

Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) (C-411/10),

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK) (C-411/10),

I - 13992

Equality and Human Rights Commission (EHRC) (C-411/10),

Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (IRL) (C-493/10),

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (IRL) (C-493/10),

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský a U. Løhmus, předsedové senátů, A. Rosas (zpravodaj), M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Arabadžev, C. Toader a J.-J. Kasel, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 28. června 2011,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za N. S. D. Rose, QC, M. Hendersonem a A. Pickup, barristers, jakož i S. York, Legal Officer,

- za M. E. a další C. Powerem, BL, F. McDonaghem, SC, a G. Searsonem, solicitor,

- za Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) (C-411/10) S. Coxem a S. Taghavim, barristers, jakož i J. Tomkinem, BL,

- za Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (IRL) (C-493/10) B. Shipseyem, SC, J. Tomkinem, BL, a C. Ó Briainem, solicitor,

- za Equality and Human Rights Commission (EHRC) G. Robertsonem, QC, jakož i J. Cooperem a C. Collier, solicitors,

- za United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK) R. Husainem, QC, R. Daviesem, solicitor, jakož i S. Knights a M. Demetriou, barristers,

- za Irsko D. O’Haganem, jako zmocněncem, ve spolupráci s S. Moorhead, SC, a D. Conlan Smythem, BL,

- za vládu Spojeného království C. Murrell, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s D. Beardem, barrister,

- za belgickou vládu C. Pochet a T. Maternem, jako zmocněnci,

- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,

- za německou vládu T. Henzem a N. Graf Vitzthumem, jako zmocněnci,

- za řeckou vládu A. Samoni-Rantou, M. Michelogiannaki, T. Papadopoulou, F. Dedousi a M. Germani, jako zmocněnkyněmi,

- za francouzskou vládu G. de Berguesem, jakož i E. Belliard a B. Beaupère-Manokha, jako zmocněnci,

- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s M. Russo, avvocato dello Stato,

- za nizozemskou vládu C. M. Wissels a M. Noort, jako zmocněnkyněmi,

- za rakouskou vládu G. Hessem, jako zmocněncem,

- za polskou vládu M. Arciszewskim, B. Majczynou a M. Szpunarem, jako zmocněnci,

- za slovinskou vládu N. Aleš Verdir a V. Klemenc, jako zmocněnkyněmi,

- za finskou vládu J. Heliskoskim, jako zmocněncem,

- za Evropskou komisi M. Condou-Durande, jakož i M. Wilderspinem a H. Kraemerem, jako zmocněnci,

- za Švýcarskou konfederaci O. Kjelsenem, jako zmocněncem,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 22. září 2011,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Obě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají zaprvé výkladu čl. 3 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. L 50, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 109), zadruhé základních práv Evropské unie, včetně práv uvedených v článcích 1, 4 a 18, čl. 19 odst. 2 a článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), a zatřetí protokolu (č. 30) o uplatňování Listiny v Polsku a ve Spojeném království [(Úř. věst. 2010, C 83, s. 313), dále jen „protokol (č. 30)“]:

- 2 Tyto žádosti byly podány v rámci sporů mezi žadateli o azyl, kteří mají být na základě použití nařízení č. 343/2003 vráceni do Řecka, a orgány Spojeného království a irskými orgány.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Úmluva o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána v Ženevě dne 28. července 1951 [Sbírka smluv Organizace spojených národů, sv. 189, s. 150, č. 2545 (1954) (dále jen „Ženevská úmluva“)], vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954. Byl k ní připojen Protokol týkající se právního postavení uprchlíků ze dne 31. ledna 1967 (dále jen „protokol z roku 1967“), který vstoupil v platnost dne 4. října 1967.

- 4 Všechny členské státy jsou smluvními stranami Ženevské úmluvy a protokolu z roku 1967, stejně jako Islandská republika, Norské království, Švýcarská konfederace a Lichtenštejnské knížectví. Unie smluvní stranou Ženevské úmluvy ani protokolu z roku 1967 není, ale článek 78 SFEU a článek 18 Listiny stanoví, že právo na azyl je zaručeno při dodržování mimo jiné této úmluvy a tohoto protokolu.

- 5 Článek 33 Ženevské úmluvy, nazvaný „Zákaz vyhoštění a navracení (refoulement)“, ve svém odstavci 1 stanoví:

„Žádný smluvní stát nevyhostí jakýmkoli způsobem nebo nevrátí uprchlíka na hranice zemí, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení.“

Společný evropský azylový systém

- 6 Za účelem dosažení cíle stanoveného Evropskou radou na zasedání ve Štrasburku ve dnech 8. a 9. prosince 1989, spočívajícího v harmonizaci jejich azylových politik, podepsaly členské státy dne 15. června 1990 v Dublinu Úmluvu o určení státu příslušného pro posuzování žádosti o azyl podané v některém z členských států Evropských společenství (Úř. věst. 1997, C 254, s. 1, dále jen „Dublinská úmluva“). Tato úmluva vstoupila v platnost dne 1. září 1997 pro dvanáct původních signatářů, dne 1. října 1997 pro Rakouskou republiku a Švédské království a dne 1. ledna 1998 pro Finskou republiku.

- 7 Závěry Evropské rady na zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 předvíдалy zejména vytvoření společného evropského azylového systému, založeného na úplném uplatňování a začlenění Ženevské úmluvy a zajišťujícího tak, že nikdo nebude vrácen zpět tam, kde by byl vystaven pronásledování, tj. zachování zásady nenavracení.

- 8 Amsterodamská smlouva ze dne 2. října 1997 doplnila do Smlouvy o ES článek 63, který dal Evropskému společenství pravomoc k přijetí opatření doporučených Evropskou radou v Tampere. Tato smlouva rovněž ke Smlouvě o ES připojila protokol (č. 24) o poskytování azylu státním příslušníkům členských států Evropské unie (Úř. věst. 2010, C 83, s. 305), podle něhož se členské státy navzájem považují pro veškeré právní a praktické účely spojené se záležitostmi azylu za bezpečnou zemi původu.

- 9 Přijetí článku 63 ES mimo jiné umožnilo nahradit mezi členskými státy s výjimkou Dánského království Dublinskou úmluvu nařízením č. 343/2003, které vstoupilo v platnost dne 17. března 2003. Na stejném právním základě byly přijaty i směrnice použitelné na věci v původních řízeních, a to za účelem zavedení společného evropského azylového systému předvídaného závěry Evropské rady z Tampere.

- 10 Od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost jsou ustanoveními relevantními v oblasti azylu článek 78 SFEU, který předvídá zavedení společného evropského azylového systému, a článek 80 SFEU, který připomíná zásadu solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členskými státy.
- 11 Unijní právní úpravu rozhodnou ve věcech v původních řízeních tvoří:
- nařízení č. 343/2003;
 - směrnice Rady 2003/9/ES ze dne 27. ledna 2003, kterou se stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl (Úř. věst. L 31, s. 18);
 - směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. L 304, s. 12);
 - směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (Úř. věst. L 326, s. 13).
- 12 Kromě toho je třeba zmínit směrnici Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími

(Úř. věst. L 212, s. 12; Zvl. vyd. 19/04, s. 162). Jak vyplývá z dvacátého bodu odůvodnění této směrnice, jedním z jejích cílů je přijmout mechanismy solidarity s cílem přispět k udržení rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím vysídlených osob v případě hromadného přílivu a na vyrovnávání se s následky z toho plynoucími.

- 13 Zaznamenávání údajů o otiscích prstů cizinců překračujících nelegálně vnější hranice Unie umožňuje určit členský stát příslušný pro posouzení žádosti o azyl. Toto zaznamenávání je stanoveno nařízením Rady (ES) č. 2725/2000 ze dne 11. prosince 2000 o zřízení systému Eurodac pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování Dublinské úmluvy (Úř. věst. L 316, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 26).

- 14 Nařízení č. 343/2003 a směrnice 2003/9, 2004/83 a 2005/85 odkazují v prvním bodě odůvodnění na skutečnost, že společná azylová politika včetně společného evropského azylového systému je nedílnou součástí unijního cíle spočívajícího v postupném vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva otevřeného těm, kteří donuceni okolnostmi oprávněně hledají ochranu ve Společenství. Ve druhém bodě odůvodnění kromě toho odkazují na závěry Evropské rady z Tampere.

- 15 Každý z těchto předpisů uvádí, že ctí základní práva a zásady, které jsou uznány zejména v Listině. Konkrétně patnáctý bod odůvodnění nařízení č. 343/2003 upřesňuje, že nařízení usiluje o zajištění plného dodržování práva na azyl, které zaručuje článek 18 Listiny, pátý bod odůvodnění směrnice 2003/9 upřesňuje, že jejím cílem je především zajistit plné respektování lidské důstojnosti a podpořit používání článků 1 a 18 Listiny, a desátý bod odůvodnění směrnice 2004/83 upřesňuje, že tato směrnice usiluje zejména o zajištění plného dodržování lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a jejich rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí.

- 16 Nařízení č. 343/2003 podle svého článku 1 stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států.

- 17 Článek 3 odst. 1 a 2 tohoto nařízení stanoví:

„1. Členské státy posuzují každou žádost o azyl podanou příslušníkem třetí země na hranici nebo na jejich území kterémukoli z nich. Žádost posuzuje jediný členský stát, který je příslušný podle kritérií stanovených v kapitole III.

2. Odchylně od odstavce 1 může každý členský stát posoudit žádost o azyl, kterou podal státní příslušník třetí země, i když podle kritérií stanovených tímto nařízením není příslušný. V tom případě se tento členský stát stává příslušným členským státem ve smyslu tohoto nařízení a přebírá povinnosti spojené s touto příslušností. V případě potřeby uvědomí původně příslušný členský stát, členský stát, který vede řízení o stanovení příslušnosti členského státu, nebo členský stát, kterému byla podána žádost o převzetí nebo přijetí zpět.“

- 18 Za účelem určení „příslušného členského státu“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení č. 343/2003 uvádí kapitola III nařízení seznam objektivních a hierarchicky seřazených kritérií souvisejících s nezletilými osobami bez doprovodu, celistvostí rodiny, vydáním povolení k pobytu nebo víza, nedovoleným vstupem na území členského státu nebo pobytem v něm, řádným vstupem na území členského státu a žádostí podanou v mezinárodní tranzitní oblasti letiště.

- 19 Článek 13 tohoto nařízení stanoví, že pokud nemůže být podle pořadí kritérií určen žádný členský stát, je k posouzení žádosti o azyl příslušný první členský stát, ve kterém byla žádost podána.
- 20 Podle článku 17 nařízení č. 343/2003, pokud se členský stát, ve kterém byla podána žádost o azyl, domnívá, že k posouzení žádosti o azyl je příslušný jiný členský stát, může v co nejkratší době vyzvat tento jiný členský stát, aby žadatele převzal.
- 21 Článek 18 odst. 7 tohoto nařízení stanoví, že pokud dožádaný členský stát nedodrží dvouměsíční nebo, je-li uplatňována naléhavost, měsíční lhůtu, má se za to, že žádost byla schválena, což má za následek vznik povinnosti tohoto členského státu převzít osobu včetně přijetí rádných opatření pro příjezd.
- 22 Článek 19 nařízení č. 343/2003 je formulován takto:

„1. Pokud dožádaný členský stát souhlasí s převzetím žadatele, uvědomí členský stát, ve kterém byla podána žádost o azyl, žadatele o svém rozhodnutí neposuzovat jeho žádost a o povinnosti přemístit žadatele do příslušného členského státu.

2. Rozhodnutí podle odstavce 1 musí obsahovat odůvodnění. Obsahuje podrobnosti o lhůtě pro provedení přemístění a v případě potřeby informace o místě a dni, kde a kdy by se měl žadatel ohlásit, jestliže cestuje do příslušného členského státu sám. Proti tomuto rozhodnutí je možné podat opravný prostředek nebo je možné provést jeho přezkum. Opravný prostředek nebo přezkum týkající se tohoto rozhodnutí nemá odkladný účinek na provedení přemístění, pokud tak nerozhodnou soudy nebo příslušné orgány v jednotlivém případě, umožňují-li to vnitrostátní právní předpisy.

[...]

4. Pokud k přemístění nedojde během šestiměsíční lhůty, je příslušný členský stát, ve kterém byla žádost o azyl podána. Tato lhůta může být prodloužena nejvýše na jeden rok, pokud přemístění nemohlo být uskutečněno z důvodu uvěznění žadatele o azyl, nebo až na 18 měsíců, pokud je žadatel o azyl na útěku.

[...]“

23 Spojené království se podílí na uplatňování každého z nařízení a čtyř směrnic uvedených v bodech 11 až 13 tohoto rozsudku. Naproti tomu Irsko se podílí na uplatňování nařízení a směrnic 2004/83, 2005/85 a 2001/55, nikoli však na uplatňování směrnice 2003/9.

24 Dánské království je vázáno dohodou, kterou uzavřelo s Evropským společenstvím, rozšiřující na Dánsko působnost nařízení č. 343/2003 a nařízení č. 2725/2000; tato dohoda byla schválena rozhodnutím Rady 2006/188/ES ze dne 21. února 2006 (Úř. věst. L 66, s. 37). Není vázáno směrnicemi uvedenými v bodě 11 tohoto rozsudku.

25 Společenství rovněž uzavřelo dohodu s Islandskou republikou a Norským královstvím o kritériích a mechanismech určení státu příslušného pro posuzování žádosti o azyl podané v některém z členských států nebo na Islandu nebo v Norsku, schválenou rozhodnutím Rady 2001/258/ES ze dne 15. března 2001 (Úř. věst. 93, s. 38; Zvl. vyd. 19/04, s. 76).

26 Společenství dále uzavřelo dohodu se Švýcarskou konfederací o kritériích a mechanismech určení státu příslušného pro posuzování žádosti o azyl podané v některém z členských států nebo ve Švýcarsku, schválenou rozhodnutím Rady 2008/147/ES ze

dne 28. ledna 2008 (Úř. věst. L53, s. 3), jakož i protokol se Švýcarskou konfederací a Lichtenštejnským knížectvím k Dohodě mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o kritériích a mechanismech určení státu příslušného pro posuzování žádosti o azyl podané v některém z členských států nebo ve Švýcarsku, schválený rozhodnutím Rady 2009/487/ES ze dne 24. října 2008 (Úř. věst. 2009, L 161, s. 6).

- 27 Směrnice 2003/9 stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl v členských státech. Tyto normy se týkají zejména informací, které musí být poskytnuty žadatelům o azyl, jakož i dokumentů, které jim musí být předány, rozhodnutí, která může členský stát přijmout, pokud jde o pobyt a pohyb žadatelů o azyl na území státu, rodiny, lékařská vyšetření, školní docházku a vzdělávání nezletilých osob, zaměstnávání žadatelů o azyl, jakož i jejich přístup k odbornému vzdělávání, obecná ustanovení o materiálních podmínkách přijetí a zdravotní péči žadatelů, ustanovení o podmínkách přijetí a zdravotní péči, která musí být poskytnuta žadatelům o azyl.
- 28 Tato směrnice stanoví rovněž povinnost dozoru nad podmínkami příjmu, jakož i možnost podat opravný prostředek, pokud jde o záležitosti a rozhodnutí, na něž se tato směrnice vztahuje. Kromě toho obsahuje pravidla týkající se školení orgánů a prostředků nezbytných k uplatňování vnitrostátních předpisů přijatých k provedení uvedené směrnice.
- 29 Směrnice 2004/83 stanoví minimální normy, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a jež se týkají obsahu poskytované ochrany. Její kapitola II obsahuje několik ustanovení o tom, jak posuzovat žádosti. Její kapitola III upřesňuje, jaké podmínky musí osoba splnit, aby byla považována za uprchlíka. Její kapitola IV se týká postavení uprchlíka. Její kapitoly

V a VI pojednávají o podmínkách, které musí osoba splnit, aby měla nárok na podpůrnou ochranu a z ní plynoucí status. Kapitola VII směrnice obsahuje různá pravidla upřesňující obsah mezinárodní ochrany. Podle čl. 20 odst. 1 této směrnice nejsou tyto kapitoly dotčena práva stanovená v Ženevské úmluvě.

30 Směrnice 2005/85 upřesňuje práva žadatelů o azyl a postup posuzování žádostí.

31 Článek 36 směrnice 2005/85, nadepsaný „Pojetí evropských bezpečných třetích zemí“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy mohou stanovit, že posouzení žádosti o azyl a posouzení bezpečnosti žadatele v jeho zvláštní situaci podle kapitoly II se neprovede vůbec nebo se neprovede zcela, pokud příslušný orgán na základě skutečností zjistil, že žadatel o azyl chce vstoupit na jeho území protiprávně nebo na něj protiprávně vstoupil z bezpečné třetí země podle odstavce 2.“

32 Podmínky stanovené v odstavci 2 se týkají zejména:

– ratifikace Ženevské úmluvy a dodržování jejích ustanovení;

– existence zákonem stanoveného azylového řízení;

- ratifikace Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), a dodržování jejích ustanovení, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků.
- 33 Článek 39 směrnice 2005/85 uvádí účinné opravné prostředky, které musí být možné podat k soudům členských států. Jeho odst. 1 písm. a) bod iii) zmiňuje rozhodnutí neprovést posouzení podle článku 36 této směrnice.

Spory v původních řízeních a předběžné otázky

Věc C-411/10

- 34 Pan N. S., žalobce v původním řízení, je afghánským státním příslušníkem, který přicestoval do Spojeného království mimo jiné přes Řecko. V posledně uvedeném státě byl dne 24. září 2008 zadržen, ale nepodal žádost o azyl.
- 35 Podle jeho tvrzení jej řecké orgány umístily na čtyři dny do vazby a při jeho propuštění mu předaly příkaz opustit do 30 dnů řecké území. Tvrdí, že při pokusu o opuštění Řecka byl zadržen policií a navrácen do Turecka, kde byl po dobu dvou měsíců držen ve vazbě za nesnesitelných podmínek. Z místa vazby v Turecku uprchl a vydal se na cestu z tohoto státu do Spojeného království, kam přicestoval dne 12. ledna 2009 a kde téhož dne podal žádost o azyl.

- 36 Dne 1. dubna 2009 požádal Secretary of State for the Home Department (dále jen „Secretary of State“) na základě článku 17 nařízení č. 343/2003 Řeckou republiku o převzetí žalobce v původním řízení za účelem posouzení jeho žádosti o azyl. Řecká republika na tuto žádost ve lhůtě stanovené v čl. 18 odst. 7 uvedeného nařízení neodpověděla, a na základě tohoto ustanovení se tedy má za to, že dne 18. června 2009 přijala odpovědnost za posouzení žádosti žalobce.
- 37 Dne 30. července 2009 Secretary of State tomuto žalobci v původním řízení oznámil, že byly vydány pokyny za účelem jeho vrácení do Řecka dne 6. srpna 2009.
- 38 Dne 31. července 2009 Secretary of State žalobci v původním řízení oznámil rozhodnutí potvrzující, že v souladu s přílohou 3 částí 2 bodem 5 odst. 4 zákona z roku 2004 o azylu a imigraci (zacházení s žadateli a další otázky) [Asylum and Immigration (Treatment of Claimants, etc) Act 2004, dále jen „azylový zákon z roku 2004“] je jeho tvrzení, že by přemístění do Řecka porušilo práva, která mu přiznává EÚLP, zjevně neopodstatněné, jelikož Řecká republika je zařazena na „seznam bezpečných zemí“ části 2 přílohy 3 azylového zákona z roku 2004.
- 39 Důsledkem tohoto potvrzujícího rozhodnutí bylo, v souladu s bodem 5 odst. 4 části 2 přílohy 3 azylového zákona z roku 2004, že žalobce v původním řízení nebyl oprávněn podat ve Spojeném království proti rozhodnutí nařizujícímu jeho přemístění do Řecka opravný prostředek v oblasti imigrace („immigration appeal“) s odkladným účinkem, při neexistenci takového potvrzujícího rozhodnutí by měl na takovýto opravný prostředek právo.
- 40 Dne 31. července 2009 žalobce v původním řízení požádal, aby Secretary of State přijal odpovědnost za posouzení jeho žádosti o azyl v souladu s čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003, z toho důvodu, že v případě jeho vrácení do Řecka by hrozilo porušení

základních práv, která mu přiznává unijní právo, EÚLP nebo Ženevská úmluva. V dopise ze dne 4. srpna 2009 Secretary of State uvedl, že trvá na svém rozhodnutí přemístit žalobce v původním řízení do Řecka a na rozhodnutí potvrzujícím, že požadavek žalobce v původním řízení založený na EÚLP je zjevně neopodstatněný.

- 41 Dne 6. srpna 2009 podal žalobce v původním řízení žádost o připuštění návrhu na soudní přezkum („judicial review“) rozhodnutí Secretary of State. V důsledku toho posledně uvedený zrušil pokyny přijaté za účelem jeho přemístění. Dne 14. října 2009 bylo žalobci povoleno podat návrh na soudní přezkum.
- 42 Tento návrh přezkoumal High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) ve dnech 24. až 26. února 2010. Rozsudkem ze dne 31. března 2010 soudce Cranston tento návrh zamítl, ale umožnil žalobci v původním řízení podat proti tomuto rozsudku odvolání ke Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division).
- 43 Žalobce v původním řízení podal k posledně uvedenému soudu opravný prostředek dne 21. dubna 2010.
- 44 Z předkládacího rozhodnutí, ve kterém uvedený soud odkazuje na rozsudek High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court), vyplývá, že:
- azylové řízení v Řecku vykazuje závažné nedostatky: žadatelé narážejí při plnění nezbytných formalit na řadu obtíží, nejsou jim poskytovány dostatečné informace a pomoc a jejich žádosti nejsou pečlivě posuzovány;

- podíl udělených azylů je tam velmi nízký;

- soudní opravné prostředky jsou tam nedostatečné a přístup k nim je velmi obtížný;

- podmínky přijetí žadatelů o azyl jsou tam nepřiměřené: buď jsou žadatelé zadržováni v nevyhovujících podmínkách, nebo žijí venku v nouzi, bez přístřeší a stravy.

⁴⁵ High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court), dospěl k závěru, že pokud jde o osoby předávané na základě nařízení č. 343/2003, není prokázáno riziko navrácení z Řecka do Afghánistánu a Turecka, ale žalobce v původním řízení tento závěr před předkládajícím soudem zpochybňuje.

⁴⁶ Secretary of State před Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) připustil, že „vůči Spojenému království se lze dovolávat základních práv stanovených v Listině a [...] Administrative Court se dopustil pochybení, když rozhodl opačně“. Podle Secretary of State Listina pouze potvrzuje práva, která jsou již nedílnou součástí unijního práva, a nevytváří nová práva. Secretary of State nicméně uvedl, že High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) nesprávně rozhodl, že při výkonu diskreční pravomoci, kterou Secretary of State svěřuje čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003, byl povinen zohlednit základní unijní práva. Podle Secretary of State tato diskreční pravomoc nespadá do působnosti unijního práva.

- 47 Podpůrně Secretary of State uvedl, že povinnost ctít základní unijní práva jej nezavazuje k tomu, aby zohlednil důkazy o tom, že pokud by byl žalobce vrácen do Řecka, existovalo by vážné riziko, že základní práva, která mu přiznává unijní právo, budou porušena. Systematika nařízení č. 343/2003 mu totiž umožňuje, aby vycházel z nevyvratitelné domněnky, že Řecko (nebo jakýkoli členský stát) bude dodržovat povinnosti, které pro něj vyplývají z unijního práva.
- 48 Konečně, žalobce v původním řízení před předkládajícím soudem tvrdil, že ochrana přiznaná Listinou je nadřazená a jde nad rámec ochrany zaručené článkem 3 EÚLP, což může vést v projednávané věci k odlišnému výsledku.
- 49 Na jednání konaném dne 12. července 2010 předkládající soud rozhodl, že k tomu, aby mohl rozhodnout o odvolání, je třeba zaujmout stanovisko k některým otázkám unijního práva.
- 50 Za těchto podmínek se Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Spadá rozhodnutí přijaté členským státem na základě čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 [...], zda posoudí žádost o azyl, není-li podle kritérií stanovených v kapitole III nařízení příslušný, pro účely článku 6 [SEU] nebo článku 51 [Listiny] do působnosti unijního práva?

V případě kladné odpovědi na první otázku:

- 2) Je povinnost členského státu ctít základní práva Evropské unie (včetně práv stanovených v článcích 1, 4, 18, čl. 19 odst. 2 a článku 47 Listiny) splněna v případě, kdy tento stát přemístí žadatele o azyl do členského státu, který je ve smyslu čl. 3 odst. 1 [nařízení č. 343/2003] příslušným státem podle kritérií stanovených v kapitole III [tohoto] nařízení, bez ohledu na situaci v tomto příslušném státě?

- 3) Brání konkrétně povinnost ctít základní práva Evropské unie uplatnění nevyvratitelné domněnky, že příslušný stát bude dodržovat (i) základní práva žadatele podle unijního práva; nebo (ii) minimální normy stanovené ve směrniciích 2003/9 [...], 2004/83 [...] a 2005/85 [...]?

- 4) Lze mít podpůrně za to, že unijní právo ukládá členskému státu povinnost posoudit podle čl. 3 odst. 2 nařízení [č. 343/2003] žádost a převzít za tuto žádost odpovědnost v případě, kdy by přemístěním do příslušného státu vystavil žadatele [o azyl] hrozbě, že budou porušena jeho základní práva, zejména práva stanovená v článcích 1, 4, 18, čl. 19 odst. 2 nebo článku 47 Listiny, nebo hrozbě, že se na něj nebudou vztahovat minimální normy stanovené ve směrniciích [2003/9, 2004/83 a 2005/85], a pokud ano, za jakých okolností?

- 5) Je ochrana přiznaná obecnými zásadami unijního práva, a konkrétně právy stanovenými v článcích 1, 18 a 47 Listiny osobě, na kterou se vztahuje nařízení [č. 343/2003], širší než ochrana přiznaná článkem 3 EÚLP?

- 6) Je ustanovení vnitrostátního práva, podle kterého soud za účelem určení, zda určitá osoba může být legálně vyhoštěna do jiného členského státu v souladu s nařízením [č. 343/2003], považuje tento členský stát za stát, ze kterého tato osoba nebude poslána do jiného státu v rozporu s jejími právy podle [EÚLP] nebo jejími právy podle [Ženevské úmluvy] a [protokolu z roku 1967], slučitelné s právy stanovenými v článku 47 Listiny?
- 7) V rozsahu, v němž se předchozí otázky týkají povinností Spojeného království, má na odpovědi [dané na druhou až šestou otázku] vliv protokol (č. 30)?“

Věc C-493/10

- 51 Tato věc se týká pěti žalobců v původním řízení, kteří mezi sebou nemají žádný vztah, původem z Afghánistánu, Íránu a Alžírka. Každý z nich cestoval přes území Řecka a byl zadržen za nelegální vstup. Poté se vydali do Irska, kde požádali o azyl. Tři z žalobců v původním řízení tuto žádost podali, aniž přiznali svou předchozí přítomnost na řeckém území, zatímco ostatní dva svou předchozí přítomnost v Řecku přiznali. Systém EURODAC potvrdil, že všech pět žalobců předtím vstoupilo na řecké území, ale žádný z nich tam nepožádal o azyl.
- 52 Všichni žalobci v původním řízení se staví proti vrácení do Řecka. Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, nebylo tvrzeno, že by přemístění žalobců v původním řízení do Řecka na základě nařízení č. 343/2003 porušilo článek 3 EÚLP z důvodu rizika navrácení, „řetězového navrácení“, špatného zacházení nebo přerušených žádostí o azyl.

Nebylo ani tvrzeno, že by toto přemístění porušilo nějaký jiný článek EÚLP. Žalobci v původním řízení uvedli, že azylové řízení a podmínky žadatelů o azyl v Řecku jsou nevyhovující, takže Irsko je povinno využít možnosti, kterou mu dává čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003, a přijmout odpovědnost za posouzení jejich žádostí o azyl a rozhodnutí o nich.

- 53 Za těchto podmínek se High Court rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je přemísťující členský stát podle nařízení [č. 343/2003] povinen posoudit, zda přijímající členský stát dodržuje článek 18 Listiny [...], směrnice [2003/9, 2004/83 a 2005/85] a nařízení [č. 343/2003]?

2) Pokud je odpověď kladná, a pokud je zjištěno, že přijímající členský stát nedodržuje jedno nebo více z těchto ustanovení, je přemísťující členský stát povinen přijmout odpovědnost za posouzení žádosti podle čl. 3 odst. 2 nařízení [č. 343/2003]?“

- 54 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 16. května 2011 byly věci C-411/10 a C-493/10 spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku.

K předběžným otázkám

K první otázce ve věci C-411/10

- 56 Podstatou první otázky Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ve věci C-411/10 je, zda rozhodnutí přijaté členským státem na základě čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003, zda posoudí žádost o azyl, není-li podle kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení příslušný, spadá pro účely článku 6 SEU nebo článku 51 Listiny do působnosti unijního práva.

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 56 Pan N. S., Equality and Human Rights Commission (EHRC), Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK), United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), francouzská, nizozemská, rakouská a finská vláda, jakož i Evropská komise se domnívají, že rozhodnutí přijaté na základě čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 spadá do působnosti unijního práva.
- 57 Pan N. S. v tomto ohledu zdůrazňuje, že výkon pravomoci stanovené tímto ustanovením není nutně pro žadatele příznivější, což vysvětluje, že Komise ve své zprávě o hodnocení dublinského systému [KOM/2007/299 v konečném znění] navrhla, aby využití pravomoci přiznané čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 podléhalo souhlasu žadatele o azyl.

- 58 Podle Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) a francouzské vlády je možnost stanovená v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 odůvodněna skutečností, že cílem tohoto nařízení je chránit základní práva a mohlo by být nezbytné pravomoc stanovenou tímto ustanovením uplatnit.
- 59 Finská vláda zdůrazňuje, že nařízení č. 343/2003 je součástí souboru pravidel, která tvoří systém.
- 60 Podle Komise platí, že pokud nařízení přiznává členskému státu diskreční pravomoc, musí ji tento stát vykonávat při dodržování unijního práva (rozsudky ze dne 13. července 1989, Wachauf, 5/88, Recueil, s. 2609; ze dne 4. března 2010, Chakroun, C-578/08, Sb. rozh. s. I-1839, a ze dne 5. října 2010, McB., C-400/10 PPU, Sb. rozh. s. I-8965). Zdůrazňuje, že rozhodnutí přijaté členským státem na základě čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 s sebou nese pro tento členský stát, který bude vázán unijními procesními povinnostmi a směrnicemi, důsledky.
- 61 Irsko, Spojené království a belgická a italská vláda se naopak domnívají, že takové rozhodnutí nespadá do působnosti unijního práva. Uplatňovanými argumenty jsou jednoznačnost textu, podle kterého se jedná o možnost, odkaz na ustanovení „o svrchovanosti“ nebo na „diskreční ustanovení“ v dokumentech Komise, účel takového ustanovení, a to humanitární důvody, a konečně logika systému zavedeného nařízením č. 343/2003.
- 62 Spojené království zdůrazňuje, že doložka o svrchovanosti nepředstavuje odchylku ve smyslu rozsudku ze dne 18. června 1991, ERT (C-260/89, Recueil s. I-2925, bod 43). Rovněž uvádí, že skutečnost, že uplatnění tohoto ustanovení nepředstavuje uplatňování unijního práva, neznamená, že členské státy ponechávají bez povšimnutí

základní práva, jelikož jsou vázány Ženevskou úmluvou a EÚLP. Belgická vláda nicméně zdůrazňuje, že výkon rozhodnutí přemístit žadatele o azyl s sebou nese uplatňování nařízení č. 343/2003, a spadá tak do působnosti článku 6 SEU a Listiny.

- 63 Podle české vlády rozhodnutí členského státu spadá do unijního práva, pokud tento členský stát uplatňuje ustanovení o svrchovanosti, ale nespadá do něj, pokud tuto pravomoc neuplatňuje.

Odpověď Soudního dvora

- 64 Článek 51 odst. 1 Listiny stanoví, že její ustanovení jsou určena členskými státy, výhradně pokud uplatňují unijní právo.
- 65 Přezkum čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 ukazuje, že přiznává členským státům posuzovací pravomoc, která je nedílnou součástí společného evropského azylového systému stanoveného Smlouvou o FEU a vybudovaného unijním zákonodárcem.
- 66 Jak zdůraznila Komise, tuto posuzovací pravomoc musí členské státy vykonávat při dodržování ostatních ustanovení uvedeného nařízení.

- 67 Kromě toho čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 uvádí, že odchylka od zásady uvedené v čl. 3 odst. 1 téhož nařízení s sebou nese konkrétní důsledky stanovené tímto nařízením. Členský stát, který se rozhodne přezkoumat žádost o azyl sám, se tak stává příslušným členským státem ve smyslu nařízení č. 343/2003 a musí v případě potřeby uvědomit další členský stát či členské státy dotčené žádostí o azyl.
- 68 Tyto skutečnosti potvrzují výklad, podle něhož posuzovací pravomoc přiznaná členským státům článkem 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 je součástí mechanismu určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o azyl stanoveného uvedeným nařízením, a tudíž je pouze součástí společného evropského azylového systému. O členském státě, který vykonává tuto posuzovací pravomoc, je tedy třeba mít za to, že uplatňuje unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.
- 69 Na první otázku ve věci C-411/10 je tedy třeba odpovědět tak, že rozhodnutí přijaté členským státem na základě čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003, zda posoudí žádost o azyl, není-li podle kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení příslušný, pro účely článku 6 SEU nebo článku 51 Listiny uplatňuje unijní právo.

Ke druhé až čtvrté a šesté otázce ve věci C-411/10 a oběma otázkám ve věci C-493/10

- 70 Druhou otázkou ve věci C-411/10 a první otázkou ve věci C-493/10 se předkládající soudy v podstatě tážou, zda členský stát, který má provést přemístění žadatele o azyl do členského státu, jež čl. 3 odst. 1 nařízení č. 343/2003 označuje za příslušný,

je povinen ověřit, že posledně uvedený členský stát dodržuje základní unijní práva, směrnice 2003/9, 2004/83 a 2005/85, jakož i nařízení č. 343/2003.

71 Podstatou třetí otázky Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ve věci C-411/10 je, zda povinnost členského státu, který má provést přemístění žadatele o azyl, ctít základní práva brání uplatnění nevyvratitelné domněnky, že příslušný stát dodržuje základní práva žadatele podle unijního práva nebo minimální normy stanovené ve výše uvedených směrnících.

72 Čtvrtou otázkou ve věci C-411/10 a druhou otázkou ve věci C-493/10 se předkládající soudy v podstatě tážou, zda pokud je zjištěno, že příslušný členský stát nedodržuje základní práva, je členský stát, který má provést přemístění žadatele o azyl, povinen přijmout odpovědnost za posouzení žádosti o azyl podle čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003.

73 Konečně podstatou šesté otázky Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ve věci C-411/10 je, zda ustanovení vnitrostátního práva, podle kterého soud za účelem určení, zda určitá osoba může být legálně vyhoštěna do jiného členského státu na základě nařízení č. 343/2003, považuje tento členský stát za „bezpečný stát“, je slučitelné s právy stanovenými v článku 47 Listiny.

74 Tyto otázky je třeba přezkoumat společně.

- 75 Společný evropský azylový systém je založen na úplném uplatňování a začlenění Ženevské úmluvy a zajištění, že nikdo nebude vrácen zpět tam, kde by byl vystaven pronásledování. Dodržování Ženevské úmluvy a protokolu z roku 1967 je stanoveno v článku 18 Listiny a článku 78 SFEU (viz rozsudky ze dne 2. března 2010, *Salahadin Abdulla a další*, C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, Sb. rozh. s. I-1493, bod 53, jakož i ze dne 17. června 2010, *Bolbol*, C-31/09, Sb. rozh. s. I-5539, bod 38).
- 76 Jak bylo uvedeno v bodě 15 tohoto rozsudku, různá nařízení a směrnice relevantní pro věci v původních řízeních stanoví, že ctí základní práva a zásady, které jsou uznány v Listině.
- 77 Je třeba rovněž poukázat na to, že podle ustálené judikatury musí členské státy nejen vykládat své vnitrostátní právo v souladu s unijním právem, ale rovněž dbát na to, aby se neopíraly o výklad znění předpisu sekundárního práva, který koliduje se základními právy chráněnými unijním právním řádem nebo s jinými obecnými zásadami unijního práva (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 6. listopadu 2003, *Lindqvist*, C-101/01, Recueil, s. I-12971, bod 87, jakož i ze dne 26. června 2007, *Ordre des barreaux francophones et germanophone a další*, C-305/05, Sb. rozh. s. I-5305, bod 28).
- 78 Z přezkumu předpisů tvořících společný evropský azylový systém vyplývá, že tento systém byl koncipován v kontextu umožňujícím předpokládat, že všechny státy, které se na něm podílejí, ať jde o členské státy nebo třetí státy, dodržují základní práva, včetně práv, jejichž základem je Ženevská úmluva a protokol z roku 1967, jakož i EÚLP, a že si členské státy mohou v tomto ohledu vzájemně důvěřovat.

- 79 Právě z důvodu této zásady vzájemné důvěry přijal unijní zákonodárce nařízení č. 343/2003 a úmluvy uvedené v bodech 24 až 26 tohoto rozsudku s cílem racionalizovat posuzování žádostí o azyl a zabránit zahlcení systému povinností státních orgánů zabývat se několikanásobnými žádostmi podanými stejným žadatelem, zvýšit právní jistotu, pokud jde o určování státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl, a vyhnout se tak systému *forum shopping*, přičemž hlavním cílem toho všeho je zrychlení posuzování žádostí v zájmu jak žadatelů o azyl, tak zúčastněných států.
- 80 Za těchto podmínek je třeba předpokládat, že zacházení s žadateli o azyl v každém členském státě splňuje požadavky Listiny, Ženevské úmluvy i EÚLP.
- 81 Nelze nicméně vyloučit, že tento systém v praxi naráží v určitém členském státě na závažné funkční problémy, takže existuje riziko, že žadatelé o azyl budou v případě přemístění do tohoto členského státu vystaveni zacházení, které je neslučitelné s jejich základními právy.
- 82 Z toho však nelze učinit závěr, že by se jakékoliv porušení základního práva příslušným členským státem dotýkalo povinností ostatních členských států dodržovat ustanovení nařízení č. 343/2003.
- 83 Jedná se totiž o důvod existence Unie a vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva a konkrétně společného evropského azylového systému, založeného na vzájemné důvěře a předpokladu, že ostatní členské státy dodržují unijní právo, konkrétně základní práva.

- 84 Kromě toho s cíli a systémem nařízení č. 343/2003 by nebylo slučitelné, kdyby sebe-
menší porušení směrnic 2003/9, 2004/83 nebo 2005/85 stačilo k tomu, aby bylo zma-
řeno jakékoliv přemístění žadatele o azyl do primárně příslušného členského státu.
Nařízení č. 343/2003 totiž má, vycházející z předpokladu, že základní práva žadatele
o azyl budou v členském státě primárně příslušném k posouzení jeho žádosti dodr-
žována, stanovit, jak vyplývá zejména z bodů 124 a 125 stanoviska ve věci C-411/10,
jasnou a proveditelnou metodu umožňující rychle určit členský stát příslušný k po-
souzení žádosti o azyl. Za tímto účelem nařízení č. 343/2003 stanoví, že k posouzení
žádosti o azyl podané v některé ze zemí Unie je příslušný pouze jeden členský stát,
určený na základě objektivních kritérií.
- 85 Pokud by každé porušení jednotlivých ustanovení směrnic 2003/9, 2004/83 nebo
2005/85 ze strany příslušného členského státu mělo vést k tomu, že členskému státu,
ve kterém byla podána žádost o azyl, by bylo zabráněno v přemístění žadatele do
prvně uvedeného státu, důsledkem by bylo to, že ke kritériím pro určení příslušného
členského státu uvedeným v kapitole III nařízení č. 343/2003 by bylo doplněno další
kritérium vyloučení, podle něhož by drobná porušení pravidel výše uvedených směr-
nic v určitém členském státě mohla vést k tomu, že tento členský stát by byl osvo-
bozen od povinností stanovených uvedeným nařízením. Takový důsledek by zbyl
uvedené povinnosti jejich obsahu a ohrozil by dosažení cíle rychle určit členský stát
příslušný k posouzení žádosti o azyl podané v Unii.
- 86 Naopak v případě, kdy je třeba vážně se obávat, že dochází k systematickým nedo-
statkům azylového řízení a podmínek příjmu žadatelů o azyl v příslušném členském
státě, která s sebou nesou nelidské či ponižující zacházení, ve smyslu článku 4 Listiny,
s žadateli o azyl přemístěnými na území tohoto členského státu, je takové přemístění
neslučitelné s uvedeným ustanovením.

- 87 Pokud jde o situaci v Řecku, mezi zúčastněnými stranami, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, je nesporné, že tento členský stát byl v roce 2010 místem vstupu do Unie pro přibližně 90 % nelegálních migrantů, takže zátěž, kterou nese tento členský stát z důvodu tohoto přílivu, je nepoměrně vyšší v porovnání se zátěží, kterou nesou ostatní členské státy, a řecké orgány tomuto přílivu nejsou fyzicky schopny čelit. Řecká republika uvedla, že členské státy nepřijaly návrh Komise na odklad uplatňování nařízení č. nařízení č. 343/2003 a jeho změnu ve smyslu zmírnění kritéria prvního vstupu.
- 88 V situaci obdobné situacím, o které jde ve věcech v původních řízeních, tedy přemístění žadatele o azyl do Řecka, příslušného členského státu ve smyslu nařízení č. 343/2003, v červnu 2009, Evropský soud pro lidská práva mimo jiné rozhodl, že Belgické království porušilo článek 3 EÚLP tím, že vystavilo navrhovatele rizikům vyplývajícím z nedostatků azylového řízení v Řecku, jelikož belgické orgány věděly nebo měly vědět, že navrhovatel nemá žádnou záruku toho, že jeho žádost o azyl bude řeckými orgány řádně posouzena, a dále tím, že s plnou znalostí věci vystavily navrhovatele podmínkám zadržování a životním podmínkám představujícím ponižující zacházení (Evropský soud pro lidská práva, rozsudek *M. S. S. v. Belgie a Řecko* ze dne 21. ledna 2011, dosud nezveřejněný ve *Sbírce rozsudků a rozhodnutí*, § 358, 360 a 367).
- 89 Míra zásahu do základních práv popsaného v uvedeném rozsudku dosvědčuje, že v době přemístění navrhovatele *M. S. S.* docházelo v Řecku k systematickým nedostatkům azylového řízení a podmínek přijetí žadatelů o azyl.
- 90 Učiněním závěru, že rizika, kterým je vystaven navrhovatel, jsou dostatečně prokázána, Evropský soud pro lidská práva zohlednil pravidelné a shodující se zprávy mezinárodních nevládních organizací popisující praktické obtíže, které vyvolává uplatňování společného evropského azylového systému v Řecku, korespondenci zaslanou Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (HCR) příslušnému belgickému ministři,

ale rovněž zprávy Komise o hodnocení dublinského systému a návrhy na přepracování nařízení č. 343/2003 směřující k posílení účinnosti tohoto systému a účinné ochrany základních práv (výše uvedený rozsudek M. S. S. v. Belgie a Řecko, § 347–350).

- 91 Na rozdíl od toho, co tvrdí belgická, italská a polská vláda, podle nichž členské státy nemají k dispozici odpovídající nástroje pro posouzení dodržování základních práv ze strany příslušného členského státu, a tedy skutečných rizik, kterým bude vystaven žadatel o azyl v případě, že bude přemístěn do tohoto členského státu, takové informace, jaké uvádí Evropský soud pro lidská práva, členskými státy umožňují posoudit fungování azylového systému v příslušném členském státě, což umožní posouzení takových rizik.
- 92 Je nutné poukázat na význam zpráv a návrhů na změnu nařízení č. 343/2003, jejichž autorem je Komise a jejichž existenci nemůže členský stát, který má provést přemístění, ponechat bez povšimnutí vzhledem ke své účasti na činnosti Rady Evropské unie, která je jedním z adresátů těchto dokumentů.
- 93 Kromě toho článek 80 SFEU stanoví, že azylová politika a její provádění se řídí zásadou solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členskými státy, a to i na finanční úrovni. Směrnice 2001/55 představuje příklad této solidarity, ovšem jak bylo uvedeno na jednání, mechanismy solidarity, které obsahuje, jsou omezeny na zcela výjimečné situace, na které se vztahuje působnost této směrnice, a sice hromadný příliv vysídlených osob.

- ⁹⁴ Z předchozího vyplývá, že v takových situacích, jako jsou situace dotčené ve věcech v původních řízeních, aby Unie a její členské státy mohly dodržet své povinnosti týkající se ochrany základních práv žadatelů o azyl, členské státy, včetně vnitrostátních soudů, nemohou přemístit žadatele o azyl do „příslušného členského státu“ ve smyslu nařízení č. 343/2003, nemohou-li ponechat bez povšimnutí skutečnost, že systematické nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl v tomto členském státě představují závažné důvody pro domněnku, že žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny.
- ⁹⁵ Pokud jde o otázku, zda členský stát, který nemůže přemístit žadatele o azyl do členského státu označeného za „příslušný“ v souladu s nařízením č. 343/2003, je povinen přezkoumat žádost sám, je třeba připomenout, že kapitola III tohoto nařízení uvádí několik kritérií a podle čl. 5 odst. 1 uvedeného nařízení se tato kritéria uplatňují v pořadí, v jakém jsou uvedena v této kapitole.
- ⁹⁶ Nelze-li přemístit žadatele do Řecka, je-li tento stát označen podle kritérií kapitoly III tohoto nařízení za příslušný členský stát, přísluší členskému státu, který měl toto přemístění provést, aby s výhradou možnosti posoudit žádost sám, uvedené v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003, pokračoval v přezkumu kritérií uvedené kapitoly za účelem ověření, zda některé z dále uvedených kritérií umožňuje označit jiný členský stát za příslušný k posouzení žádosti o azyl.
- ⁹⁷ Podle článku 13 nařízení č. 343/2003, pokud nemůže být na základě kritérií vyjmenovaných v tomto nařízení určen členský stát příslušný k posouzení žádosti o azyl, je k tomuto posouzení příslušný první členský stát, ve kterém byla žádost o azyl podána.

- 98 Je však třeba, aby členský stát, v němž se žadatel o azyl nachází, dbal na to, aby nezhoršoval situaci, kdy jsou porušována základní práva tohoto žadatele, postupem určování příslušného členského státu, který by byl nepřiměřeně dlouhý. V případě potřeby mu přísluší, aby v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 posoudil žádost sám.
- 99 Jak uvedla generální advokátka v bodě 131 svého stanoviska ve věci C-411/10, z výše uvedeného vyplývá, že použití nařízení č. 343/2003 na základě nevyvratitelné domněnky, že základní práva žadatele o azyl budou v členském státě primárně příslušným k posouzení jeho žádosti dodržována, je neslučitelné s povinností členských států vykládat a uplatňovat nařízení č. 343/2003 v souladu se základními právy.
- 100 Kromě toho, jak zdůraznil N. S., kdyby nařízení č. 343/2003 stanovilo nevyvratitelnou domněnku dodržování základních práv, bylo by o něm samotném možno mít za to, že zpochybňuje záruky směřující k ochraně a dodržování základních práv ze strany Unie a jejích členských států.
- 101 Tak by tomu bylo zejména u ustanovení, podle něhož určité státy představují „bezpečné státy“, pokud jde o dodržování základních práv, kdyby toto ustanovení mělo být vykládáno tak, že zakládá nevyvratitelnou domněnku, nepřipouštějící jakýkoliv důkaz opaku.
- 102 V tomto ohledu je třeba uvést, že článek 36 směrnice 2005/85, týkající se pojetí evropských bezpečných třetích zemí, v odst. 2 písm. a) a c) stanoví, že třetí zemi lze považovat za bezpečnou, pouze pokud nejenom ratifikovala Ženevskou úmluvu a EÚLP, ale rovněž dodržuje jejich ustanovení.

- 103 Taková formulace znamená, že prostá ratifikace úmluv státem nemůže vést k uplatnění nevyvratitelné domněnky dodržování těchto úmluv ze strany uvedeného státu. Stejná zásada platí jak pro členské státy, tak pro třetí státy.
- 104 Za těchto podmínek je třeba domněnku, uvedenou v bodě 80 tohoto rozsudku, ze které vychází právní úprava v dané oblasti, že s žadateli o azyl bude zacházeno v souladu s lidskými právy, považovat za vyvratitelnou.
- 105 S ohledem na tyto skutečnosti je třeba na položené otázky odpovědět tak, že unijní právo brání uplatnění nevyvratitelné domněnky, podle níž členský stát, jež čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 označuje za příslušný, dodržuje základní unijní práva.
- 106 Článek 4 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že členské státy, včetně vnitrostátních soudů, nemohou přemístit žadatele o azyl do „příslušného členského státu“ ve smyslu nařízení č. 343/2003, nemohou-li ponechat bez povšimnutí skutečnost, že systematické nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl v tomto členském státě představují závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení ve smyslu tohoto ustanovení.
- 107 Nelze-li přemístit žadatele do jiného členského státu Unie, je-li tento stát označen podle kritérií kapitoly III tohoto nařízení za příslušný členský stát, přísluší členskému státu, který měl toto přemístění provést, aby s výhradou možnosti posoudit žádost sám, uvedené v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003, pokračoval v přezkumu kritérií uvedené kapitoly za účelem ověření, zda některé z dále uvedených kritérií umožňuje označit jiný členský stát za příslušný k posouzení žádosti o azyl.

- 108 Je však třeba, aby členský stát, v němž se žadatel o azyl nachází, dbal na to, aby nezhoršoval situaci, kdy jsou porušována základní práva tohoto žadatele, postupem určování příslušného členského státu, který by byl nepřiměřeně dlouhý. V případě potřeby mu přísluší, aby v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 posoudil žádost sám.

K páté otázce ve věci C-411/10

- 109 Podstatou páté otázky Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ve věci C-411/10 je, zda rozsah ochrany přiznané osobě, na kterou se vztahuje nařízení č. 343/2003, obecnými zásadami unijního práva, a konkrétně právy stanovenými Listinou v článku 1, týkajícím se lidské důstojnosti, článku 18, týkajícím se práva na azyl, a článku 47, týkajícím se práva na účinnou právní ochranu, je širší než ochrana přiznaná článkem 3 EÚLP.
- 110 Podle Komise má odpověď na tuto otázku umožnit identifikaci ustanovení Listiny, jejichž porušení ze strany příslušného členského státu povede k sekundární příslušnosti členského státu, který má rozhodnout o přemístění.
- 111 I když Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) v předkládacím usnesení výslovně neodůvodnil, proč je pro vydání jeho rozsudku odpověď na tuto otázku nezbytná, text tohoto usnesení umožňuje domnívat se, že tuto otázku vysvětluje rozhodnutí ze dne 2. prosince 2008, K. R. S v. Spojené království, dosud nezveřejněné ve *Sbírce rozsudků a rozhodnutí*, v němž Evropský soud pro lidská práva posoudil jako nepřijatelnou stížnost pro porušení článků 3 a 13 EÚLP v případě, kdy je navrhovatel přemístěn Spojeným královstvím do Řecka. Některé zúčastněné strany před Court of

Appeal (England & Wales) (Civil Division) poukazovaly na to, že ochrana základních práv vyplývajících z Listiny je širší než ochrana vyplývající z EÚLP, a zohlednění Listiny mělo vést k tomu, že bude vyhověno jejich návrhu neprovést přemístění žalobce v původním řízení do Řecka.

- 112 Od vydání předkládacího rozhodnutí Evropský soud pro lidská práva své stanovisko s ohledem na nové důkazy přehodnotil a ve výše uvedeném rozsudku *M. S. S. v. Belgie a Řecko* rozhodl nejen, že Řecká republika porušila článek 3 EÚLP z důvodu podmínek zadržení a životních podmínek navrhovatele v Řecku, jakož i článek 13 EÚLP ve spojení s uvedeným článkem 3 z důvodu nedostatků azylového řízení v případě navrhovatele, ale rovněž, že Belgické království porušilo článek 3 EÚLP, jelikož vystavilo žalobce rizikům souvisejícím s nedostatky azylového řízení v Řecku a podmínkám zadržení a životním podmínkám odporujícím tomuto článku.
- 113 Jak vyplývá z bodu 106 tohoto rozsudku, členský stát by porušil článek 4 Listiny, kdyby za okolností popsaných v bodě 94 tohoto rozsudku přemístil žadatele o azyl do členského státu příslušného ve smyslu nařízení č. 343/2003.
- 114 Nezdá se, že by články 1, 18 a 47 Listiny mohly vést k jiné odpovědi, než je odpověď daná na druhou až čtvrtou otázku a šestou otázku ve věci C-411/10, jakož i na obě otázky ve věci C-493/10.
- 115 Na pátou otázku položenou ve věci C-411/10 je tedy třeba odpovědět tak, že články 1, 18 a 47 Listiny nevedou k jiné odpovědi, než je odpověď daná na druhou až čtvrtou otázku a šestou otázku ve věci C-411/10, jakož i na obě otázky ve věci C-493/10.

K sedmé otázce ve věci C-411/10

- 116 Podstatou sedmé otázky Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ve věci C-411/10 je, zda v rozsahu, v němž se předchozí otázky týkají povinností Spojeného království, má na odpovědi dané na druhou až šestou otázku vliv protokol (č. 30).
- 117 Jak připomněl EHRC, tato otázka vychází ze stanoviska Secretary of State před High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court), podle něhož se ustanovení Listiny na Spojené království nevztahují.
- 118 I když Secretary of State toto stanovisko před Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) již nezastával, je třeba připomenout, že protokol (č. 30) v článku 1 stanoví, že Listina nerozšiřuje možnost Soudního dvora ani jakéhokoli soudu Polské republiky či Spojeného království shledat, že právní a správní předpisy, zvyklosti nebo postupy Polské republiky či Spojeného království nejsou v souladu se základními právy, svobodami nebo zásadami, které Listina potvrzuje.
- 119 Jak uvedla generální advokátka zejména v bodech 169 a 170 svého stanoviska ve věci C-411/10, ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že protokol (č. 30) nezpochybňuje použitelnost Listiny ve Spojeném království nebo Polsku, což potvrzují body odůvodnění uvedeného protokolu. Podle třetího bodu odůvodnění protokolu (č. 30) tak článek 6 SEU stanoví, že Listina musí být uplatňována a vykládána soudy Polské republiky a Spojeného království přísně v souladu s vysvětleními uvedenými v tomto článku. Kromě toho podle šestého bodu odůvodnění uvedeného protokolu Listina potvrzuje práva, svobody a zásady uznávané Uníí a tato práva zviditelňuje, avšak netvoří nová práva nebo nové zásady.

- 120 Za těchto podmínek čl. 1 odst. 1 protokolu (č. 30) ozřejmuje článek 51 Listiny, týkající se oblasti použití Listiny, a jeho účelem není osvobodit Polskou republiku a Spojené království od povinnosti dodržovat ustanovení Listiny, ani bránit soudu některého z těchto členských států, aby dbal na dodržování těchto ustanovení.
- 121 Vzhledem k tomu, že práva dotčená ve věcech v původních řízeních nejsou součástí hlavy IV Listiny, není namístě rozhodovat o výkladu čl. 1 odst. 2 protokolu (č. 30).
- 122 Na sedmou otázku ve věci C-411/10 je tedy třeba odpovědět tak, že v rozsahu, v němž se předchozí otázky týkají povinností Spojeného království, nemá zohlednění protokolu (č. 30) vliv na odpovědi dané na druhou až šestou otázku ve věci C-411/10.

K nákladům řízení

- 123 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Rozhodnutí přijaté členským státem na základě čl. 3 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané**

státním příslušníkem třetí země v některém z členských států, zda posoudí žádost o azyl, není-li podle kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení příslušný, pro účely článku 6 SEU nebo článku 51 Listiny základních práv Evropské unie uplatňuje unijní právo.

- 2) **Unijní právo brání uplatnění nevyvratitelné domněnky, podle níž členský stát, jež čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 označuje za příslušný, dodržuje základní práva Evropské unie.**

Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že členské státy, včetně vnitrostátních soudů, nemohou přemístit žadatele o azyl do „příslušného členského státu“ ve smyslu nařízení č. 343/2003, nemohou-li ponechat bez povšimnutí skutečnost, že systematické nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl v tomto členském státě představují závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení ve smyslu tohoto ustanovení.

Nelze-li přemístit žadatele do jiného členského státu Evropské unie, je-li tento stát označen podle kritérií kapitoly III tohoto nařízení za příslušný členský stát, přísluší členskému státu, který měl toto přemístění provést, aby s výhradou možnosti posoudit žádost sám, uvedené v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003, pokračoval v přezkumu kritérií uvedené kapitoly za účelem ověření, zda některé z dále uvedených kritérií umožňuje označit jiný členský stát za příslušný k posouzení žádosti o azyl.

Je však třeba, aby členský stát, v němž se žadatel o azyl nachází, dbal na to, aby nezhoršoval situaci, kdy jsou porušována základní práva tohoto žadatele, postupem určování příslušného členského státu, který by byl nepřiměřeně dlouhý. V případě potřeby mu přísluší, aby v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 343/2003 posoudil žádost sám.

- 3) Články 1, 18 a 47 Listiny základních práv Evropské unie nevedou k jiné odpovědi.

- 4) V rozsahu, v němž se předchozí otázky týkají povinností Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, nemá zohlednění protokolu (č. 30) o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie v Polsku a ve Spojeném království vliv na odpovědi dané na druhou až šestou otázku ve věci C-411/10.

Podpisy.